

Posudek diplomní práce Romana Dolejše: „Různá pojetí nesmrtelnosti duše v antice“

Diplomová práce Romana Dolejše vznikla z dlouhodobého zájmu studenta o danou problematiku. Proto hned na počátku svého posudku mohu konstatovat, že je to práce velmi zdařilá. Diplomant se v ní pokusil zmapovat základní shody a rozdíly pohledu na nesmrtelnost duše od dob předfilosofických až po Aristotela. Ukázal základní vývoj v řeckém myšlení a do zkoumání zapojil nejen zachované texty řeckých filosofů, ale i díla literární.

Dobře si uvědomil, že především presokratičtí myslitelé navazují jednak na mýty, které byly u Řeků vždy obecně známé, jednak na Homéra, který pro ně prezentoval cosi jako nepominutelnou hodnotu a základ národní symbiózy.

Kapitola věnovaná Homérovi je vystavěna na pečlivém rozboru homérských textů, při němž se ukazuje, že již v tomto počátečním období cítí Řekové nesmrtelnost duše jako problém. Autor upozorňuje správně na nejednoznačnosti postojů k nesmrtelnosti duše, i na to, jak tyto „nejasnosti“ podněcují řeckého ducha k dalšímu zkoumání a stávají se tak základem i pro nastupující filosofické myšlení. Přejížděcí článek v jeho práci představuje rozbor Empedokla, který je ještě velmi závislý na obraznosti mýtu, zároveň však již představuje cestu logu.

Těžiště práce tvoří rozbor myšlenek dvou nejvýznamnějších řeckých myslitelů – Platóna a Aristotela. U obou těchto rozborů je třeba ocenit jak pečlivou práci s prameny, tak zejména autorův tvůrčí přístup ke zkoumaným otázkám. Práce tu přesahuje obvyklou úroveň studentského rozboru, držícího se zejména sekundární literatury. Autor zná tuto literaturu ve značném rozsahu, je však schopen kritického čtení, a to mu umožňuje u mnoha problémů zaujmout vlastní stanovisko.

Cenné je zejména to, že při zkoumání nesmrtelnosti duše propojuje rozbor ontologické, noetické a etické, a proto dokáže zkoumanou problematiku ukázat v širokých dimenzích. Projde základními peripetemi Platónových rozborů, tak jak zaznívají ve Faidru, Faidónu i Menónu, a ukáže tak i pythagorejské kořeny Platónova chápání nesmrtelnosti lidské duše. Při rozbořech Aristotela má proto půdu připravenou k tomu, aby mohl ukázat shody a zejména rozpory mezi učitelem a žákem v názorech na možnost nesmrtelnosti i obtíže, které oběma autorům z jejich východisek plynou.

Práce je psána velice kultivovaně, opírá se o pečlivou práci s literaturou a je založena na schopnosti dobře využívat citací pro doklady vlastních autorových názorů. Splňuje, ba překračuje, požadavky kladené na úroveň diplomové práce, a proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm výborně.

Domnívám se, že by autor měl v práci na tématu i dále pokračovat, zejména ho rozšířit o helenismus a středověké křesťanství. Tomu se také navrhuji věnovat při obhajobě.

Praha 5.9.2007

dr. Miloslava Blažková, CSc.